

УДК: 338.24

*О. В. Захаріна,
к. е. н., доцент, Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир
Л. І. Симоненко,
к. е. н., доцент, Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир
М. І. Сайкевич,
к. е. н., доцент, Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир*

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ

*O. V. Zakharina,
Ph.D., Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr
L. I. Simonenko,
Ph.D, Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr
M. I. Sikevich,
Ph.D, Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr*

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM OF INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT OF THE REGION

Проаналізовано світовий досвід реалізації проектів на засадах публічно-приватного партнерства та ідентифіковані його вигоди та переваги. Визначені форми та сфери реалізованих проектів в Україні. Проведена порівняльна оцінка одного з проектів із залучення приватного партнера і без його залучення до механізму публічно-приватного партнерства та доведена ефективність встановлення партнерських відносин.

The world experience in implementing projects on the basis of public-private partnership has been analyzed and its benefits and advantages have been identified. The forms and spheres of the implemented projects in Ukraine are determined. A comparative evaluation of one of the projects on attracting a private partner and without its involvement in the mechanism of public-private partnership was conducted and the effectiveness of establishing partnerships was proved.

Ключові слова: *публічно-приватне партнерство, державний сектор, приватний сектор (бізнес), публічний сектор, концесія, спільна діяльність.*

Key words: *public-private partnership, public sector, private sector (business), public sector, concession, joint activities.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Публічно-приватне партнерство є одним з механізмів реалізації політики модернізації економіки України, вирішення важливих соціально-економічних проблем. Висока його ефективність як форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу. Сьогодні актуалізувались об'єктивні обставини для запровадження механізмів публічно-приватного партнерства. Реалізація масштабних модернізаційних проектів в різних секторах економіки потребує значних інвестиційних ресурсів, потужним джерелом яких може стати приватний бізнес. Водночас, в умовах післякризового розвитку зростає інтерес бізнесу до державної підтримки, яка дозволить знизити ризики приватних інвестицій, підвищити надійність інвестиційних проектів для кредитних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Вагомий внесок у розвиток теорії та практики взаємодії держави і бізнесу зробили Варнавський В., Вілісов М., Грищенко С. [5], Залознова Ю.С. [7], Запатріна І.В. [8], Павлюк К., Попович Д.В. [4], Тараш Л., Шилепницький П. та ін. дослідники. Науковці у своїх працях окреслюють проблеми сутності та механізму публічно-приватного партнерства. Разом з тим інституційні механізми публічно-приватного партнерства у сфері взаємодії влади та бізнесу розроблені ще недостатньо. Вони потребують аналізу та пошуку шляхів оптимізації взаємодії між органами публічної влади та бізнесом, особливо на регіональному рівні.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою дослідження є аналіз сучасного стану розвитку публічно-приватного партнерства в світі і Україні, а також визначення напрямів його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах сьогодення для успішного соціально-економічного розвитку регіонів та держави в цілому, економіка потребує узгодженої співпраці у різних сферах між державним та приватним сектором. Однією з ефективних форм такої взаємодії є публічно-приватне партнерство. Публічно-приватне партнерство (далі ППП) є однією з форм угоди, що має юридичну силу між організацією публічного та приватного секторів, що вимагає нових інвестицій від приватного партнера (кошти, технології, досвід/час, репутацію) та передає ключові ризики приватному партнеру (проектування, будівництво, функціонування), в якій оплата здійснюється в обмін на виконання робіт, з метою надання послуг, що традиційно надавалися державним сектором.

Партнерська взаємодія держави та бізнесу набула поширення в Канаді, США, Мексиці, Бразилії, в Австралії, країнах Азії, а особливо в Китаї, Індії, Японії, Туреччині, Ізраїлі та Йорданії, у європейських країнах найрозвиненіше публічно-приватне партнерство в Великій Британії, Італії, Франції, Німеччині, Австралії, Шотландії, Нідерландах, Іспанії. Країни Східної Європи (Болгарія, Румунія, Польща, Хорватія, Чехія, Угорщина) активно ініціюють та реалізують проекти на засадах ППП. У 2014 р. в країнах ЄС в проекти ППП було залучено 18,7 млрд. євро (в 2013 р. – 16,3 млрд.). Наприклад, Туреччина втричі збільшила ВВП протягом 10 років, і не останнє місце в цьому належить використанню механізмів ППП в країні. Країна залучила 115 млрд. доларів США інвестицій в 193 проекти ППП. Основними секторами інвестування були: енергетика (76 проектів), дороги та дорожня інфраструктура (29 проектів), порти та портова інфраструктура (21 проект), аеропорти (19 проектів) і охорона здоров'я (17 проектів). Сьогодні в Туреччині функціонує більш 50 аеропортів (у тому числі 21 міжнародний) і приватні інвестиції в галузь складають 90 %.

Основними сферами застосування ППП в зарубіжних країнах є інфраструктурні об'єкти, адміністративні послуги, освіта, медицина, інформаційно-комунікаційні технології, енергетика, транспорт, водопостачання та водовідведення (табл. 1).

Таблиця 1.
Приклади публічно-приватного партнерства в світі

<i>Сфери застосування ППП</i>	<i>Країни</i>
Енергетика, будівництво шкіл, лікарень, захист довкілля, водопостачання та водовідведення, рекреаційні об'єкти, інформаційні технології, проекти з підвищення якості освіти та охорони здоров'я, будівництво та експлуатація зернових терміналів у морських портах.	Канада
Природоохоронна діяльність, життєзабезпечення сільських населених пунктів, проекти з підвищення якості освіти та охорони здоров'я.	США
Будівництво та управління мережами компанії «холодного ланцюгу».	Мексика
Переробка відходів сільського господарства.	Бразилія
Побудова нових та модернізація міських транспортних систем та об'єктів житлово-комунального господарства.	Австралія
Будівництво автомагістралей, залізничних доріг, метрополітену, стадіонів, аеропортів, будівництво шкіл, лікарень, модернізація тюрем, оборонні об'єкти.	Велико-британія
Проведення наукових досліджень, будівництво шкіл, лікарень, проекти з підвищення якості освіти та охорони здоров'я, надання адміністративних послуг, оборонні об'єкти, житлове господарство, водопостачання та водовідведення, вироблення електроенергії, тепла, видобутку газу.	Німеччина
Будівництво автомагістралей, залізничних доріг, метрополітену, стадіонів, аеропортів, надання адміністративних послуг, оборонні об'єкти, житлове господарство, інформаційні технології, водопостачання та водовідведення.	Франція
Будівництво шкіл, лікарень, експлуатація платних автомобільних доріг та систем життєзабезпечення міст.	Іспанія
Будівництво автомагістралей, залізничних доріг, метрополітену, стадіонів, аеропортів, охорона здоров'я.	Португалія
Громадський житловий сектор, системи життєзабезпечення міст, адмінпослуги, проекти з підвищення якості освіти та охорони здоров'я.	Нідерланди
Виконує проекти ППП у транспортній галузі, а саме: будівництво автомобільних та залізничних доріг, метрополітену, стадіонів, аеропортів, будівництво паромних переправ.	Греція
Будівництво шкіл, лікарень, автомобільних доріг.	Фінляндія

Будівництво автомобільних доріг та міські транспортні системи.	Ірландія
Будівництво автомагістралей, залізничних доріг, метрополітену, стадіонів, аеропортів, енергетика, охорона здоров'я.	Туреччина
Будівництво автомобільних доріг, тунелів, швидкісних магістралей.	Японія
Телекомунікації, транспорт (аеропорти, залізниці, вантажний, міжміський та місцевий пасажирський транспорт), будівництво тунелів, шосе, мостів, виробництво, передача і розподіл питної води, збирання і очищення стоків.	Китай
Будівництво та управління мережами компанії «холодного ланцюгу», електроенергетика, будівництво доріг, залізниць, портів, іригаційних споруд, водопостачання та водовідведення.	Індія
Запобігання злочинності, що полягає у тісному публічно-приватному партнерстві поліції та громадськості, здійсненні фінансування правоохоронної діяльності із розширенням благодійної й меценатської допомоги; будівництво, експлуатація та управління іригаційними проектами.	Ізраїль
Будівництво, обслуговування та управління ринками збуту місцевої с.-г. продукції, будівництво, експлуатація та управління іригаційними проектами.	Йорданія

Проте кожна країна має свою секторальну структуру застосування ППП, вибір якої базується на національних пріоритетах.

Прикладом ППП у сільському господарстві є:

<i>Сфера застосування ППП</i>	<i>Країни</i>
Будівництво, експлуатація та управління іригаційними проектами.	Бразилія, Індія, Перу, Марокко, Йорданія
Будівництво та управління мережами компаній «холодного ланцюгу».	Філіппіни, Індія, Мексика, Пакистан
Будівництво, обслуговування та управління ринками для збуту фруктів, овочів та місцевої сільськогосподарської продукції.	Філіппіни, Йорданія
Будівництво та експлуатація зернових терміналів у морських портах	Філіппіни
Переробка відходів сільського господарства (гранулювання відходів	Молдова
Переробка відходів на свинофермі	Словенія
Віджимання цукрової тростини для отримання електроенергії	Ганді, о. Маврикій, Бразилія

Потенціал Ефіопії щодо систем зрошування складає близько 3,7 млн. га. Проте лише близько 5 % орних земель зрошуються. У 2006 р. уряд Ефіопії за підтримки Світового банку, підготував План дій з розвитку систем зрошення, використовуючи механізм ППП в Мегеч, Ріб Рівер та Ангер Велі. Дана стратегія зрошення земель допоможе залучити інвестиції та відновити поливи. Окрім того, сприятиме щорічному підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

Проект ППП систем зрошення в Ефіопії передбачає:

1. 2010 р. – уряд підготував проект тендерних документів ППП та проект угоди для систем зрошування в Мегеч-Сераба та проект осушення земель у Північному Гондарі.

2. Квітень 2012 р. – уряд Ефіопії підписав угоду щодо залучення французького оператора BRL Ingénierie для експлуатації та технічного обслуговування для проекту Мегеч-Сераба.

3. Отримано фінансування на будівництво від уряду Ефіопії.

4. Договір (до 2020 р.) на управління об'єктом ППП вартістю 8 млн. дол. має підвищити рівень забезпечення води більш, ніж для 6 тис. земельних володінь (4,040 га площі для зрошування) і покрити затрати на обслуговування.

Ще одним прикладом ППП є партнерство у системі холодильних складів (Cold Chain Storage), яке передбачає:

I. Безперервний ланцюг замовників, виробників і дистриб'юторських компаній, що можуть підтримувати певний діапазон температури, забезпечуючи термін зберігання продуктів, що швидко псуються, а саме:

1. Натуральна сільськогосподарська продукція.
2. Морепродукти.
3. Заморожені продукти.
4. Товари хімічно-фармацевтичної галузі (вакцини) тощо.

II. Вимагає наявності відповідного автопарку (як правило, надаються окремими приватними судноплавними та експедиторськими компаніями):

1. Автомобілі-рефрижератори.
2. Грузові автомобілі.
3. Судна.
4. Контейнери тощо.

III. Вимагає відповідну систему контролю якості та перевірки для забезпечення стандартів температури, яких необхідно дотримуватися кожному у системі холодильного ланцюга.

Проект ППП «Система холодильних складів» (Філіппіни) передбачає:

1. Будівництво та експлуатація центрів «холодних ланцюгів», розташованих в регіонах з найбільшим обсягом виробництва рибних продуктів та продуктів сільського господарства в районі Бенгует, Маніла.

2. Інвестиції – 16,9 млн. дол.

3. В результаті реалізації проекту мають бути скорочені втрати після жнив і введений облік якості товарів, що швидко псуються, стабілізація цін на продукти харчування та поширювати обізнаність щодо продовольчої безпеки.

4. Концесійний договір буде укладений Департаментом сільського господарства, розглянутий та затверджений національним уповноваженим органом з ППП.

Таким чином, механізм ППП передбачає, що держава залучає бізнес та громадськість до вирішення соціально-економічних, технічних та екологічних завдань, які мають загальносуспільне значення. І хоча приватний партнер бере на себе зобов'язання впроваджувати передові технології, розбудовувати інфраструктуру, модернізувати об'єкт ППП, проте даний об'єкт не передається у власність приватному партнеру і держава залишається фактичним його власником і контролером даного процесу. Це в першу чергу і відрізняє публічно-приватне партнерство від приватизації, хоча остання може стати завершальним етапом взаємодії держави і приватного сектора за умов розвинутості їх стосунків та задоволення результатами взаємодії. Вигода, яку отримує держава від ППП, може бути незначною або навіть нульовою. Це пояснюється тим, що держава передусім на меті має задоволення суспільних потреб та забезпечення добробуту для суспільства, а не отримання прибутку від ППП. Приватний партнер, в свою чергу, за вищі ризики має на меті отримати і більші вигоди. Переваги та вигоди застосування механізму публічно-приватного партнерства представлені в табл. 2.

Таблиця 2.
Вигоди та переваги застосування механізму ППП

<i>Органи державної влади</i>	<i>Приватний сектор (бізнес)</i>	<i>Громада (суспільство)</i>
Економія коштів державного/місцевого бюджету.	Доступ до об'єктів ЖКГ, інфраструктури.	Покращується якість обслуговування.
Залучення інвестицій.	Довготривалість відносин (від 5 до 50 років).	Краща ціна, яка задовольняє широке коло споживачів.
Державний/місцевий бюджет поповнюється за рахунок надходжень від сплати концесійних/орендних платежів.	Можливість отримання пільгових кредитів під об'єкт публічно-приватного партнерства.	Задовольняється попит.
Оптимізація структури державних видатків.	Державні гарантії.	Зростання економіки регіону.
Прискорення процесів удосконалення регуляторної бази, підвищення прозорості бізнесу та зниження рівня корупції.	Збільшення прозорості дозвільної системи та зниження бюрократичних бар'єрів.	Забезпечення якісних умов життєдіяльності усього регіонального співтовариства.
Зацікавленість у довгострокових результатах.	Політична підтримка.	Модернізація інфраструктури.
Оптимізація розподілу ризиків.	Розподіл ризиків проекту.	Підвищення ефективності публічних послуг.
Розвиток інфраструктури, впровадження нових технологій, застосування прогресивних методів управління.	Підвищення статусу та привабливості, зростання іміджу в бізнесових структурах через участь у публічно-приватному партнерстві.	Розвиток гуманітарної сфери (охорона здоров'я, освіта, культура, туризм і спорт).
Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу.	Ефективніший менеджмент проектів.	Покращення якості життя населення.
Вирішення соціально-економічних проблем регіону.	Стимулюючі фактори для отримання результату (прибуток, капіталізація).	Стимулювання та підтримка місцевих ініціатив для розбудови середовища існування.
Збереження та створення нових робочих місць.	Позитивний імідж у суспільстві.	Гарантія робочих місць.
Використання досвіду приватних компаній (на даний час доступ до нових технологій та досвідченого менеджменту неможливий через державний сектор (наприклад, управління логістикою)).	Рівноправність і прозорість відносин.	Участь в житті громади.
Стимулювання підприємницького мислення.	Ініціативність.	Захист навколишнього природного середовища.

Отже, взаємодія держави та бізнесу впливає не лише на зростання економічних показників регіону та його соціального добробуту, але і чинить синергетичний ефект, що покращує добробут нації в цілому.

В Україні створено необхідне правове поле для співробітництва державного та приватного сектора з метою залучення інвестицій в економіку України на засадах публічно-приватного партнерства. Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» (Ст. 1) державно-приватне партнерство визначається як

співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами (державні партнери) і юридичними або фізичними особами-підприємцями (приватні партнери), за винятком державних та комунальних підприємств, що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами [1].

Поняття Public Private Partnership у вітчизняній літературі в першу чергу перекладається як «державно-приватне партнерство» (далі ДПП) і рідше як «публічно-приватне партнерство». Це пов'язано з тим, що на теренах СНД переважно використовується термін державно-приватне партнерство, як і зазначається в Законі України «Про державно-публічне партнерство». Багато науковців, проводячи дослідження, ототожнюють ці поняття спираючись на недостатню розвиненість інститутів громадянського суспільства. На їх думку, пропозиції про партнерство, як правило, надходять від органів державної влади чи місцевого самоврядування. За таких умов термін «державно-приватне партнерство» більш правильно відображає провідну роль держави. Ми переконані, що поняття «державно-приватне партнерство» звужують сутність механізму публічно-приватного партнерства, оскільки втрачається третій суб'єкт даних відносин – публічний сектор з його потенціалом економічного регулювання та захисту публічних інтересів. Доведення нашої думки є перспективою подальших досліджень, в даному ж випадку, говорячи про механізм публічно-приватного партнерства в Україні, ми будемо використовувати термін «державно-приватне партнерство».

Для іноземних приватних партнерів, які реалізують проекти в рамках державно-приватного партнерства на території України, встановлюється національний режим інвестиційної та ін. господарської діяльності.

Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» (Ст. 4) *основними сферами застосування ДПП в Україні є:*

- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування;
- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;
- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних земель;
- поводження з відходами, крім збирання та перевезення;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- управління нерухомістю;
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;
- виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;
- надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я;
- управління пам'ятниками архітектури та культурної спадщини [1].

В 2017 р. в Україні на засадах державно-приватного партнерства було реалізовано 192 проекти (укладено 160 договорів концесії, 32 договори про спільну діяльність та 1 договір державно-приватного партнерства).

Основними формами здійснення ДПП є (Ст. 5):

1. *Концесія* – договір про передачу природних багатств, підприємств, інших об'єктів, що належать державі чи територіальним громадам, в тимчасову експлуатацію приватному партнеру.

2. *Спільна діяльність*. Згідно ст. 1130 Цивільного Кодексу України за договором про спільну діяльність сторони (учасники) зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, що не суперечить чинному законодавству [2].

3. Інші договори [1].

Інша група форм партнерства державного і приватного секторів охоплює орендні/лізингові відносини, що виникають у зв'язку з передачею державою в оренду бізнесу об'єкт державної власності. За користуванням державним майном приватні компанії сплачують орендну плату, якщо це зазначено в договорі ДПП (табл. 3).

Таблиця 3.

Форми державно-приватного партнерства в Україні

Форми ДПП	Середній термін угоди	Надання послуг або управління	Забезпечення оборотного капіталу	Отримання чистого прибутку або покриття чистих збитків	Довгострокове фінансування	Володіння активами на законних підставах	Секторальне планування та регулювання послуг
Акціонування та фінансування ринку приватних послуг	Необмежений термін	Д*	Д/П	Д	Д/П	Д	Д

<i>Контракт на надання послуг</i>	2-3 роки	П	Д	Д	Д	Д	Д
<i>Контракт на управління</i>	2-5 років	П	Д	Д	Д	Д	Д
<i>Лізинг</i>	7-15 років	П	П	П	Д	Д	Д
<i>Будівництво-Володіння-Передача** Build-Own-Transfer (BOT)</i>	20-30+ років	П	П	П	П	Д	Д
<i>Будівництво-Володіння-Управління*** Build-Own-Operate (BOO)</i>	20-30+ років	П	П	П	П	П	Д
<i>Концесія</i>	20-30+ років	П	П	П	П	Д	Д
<i>Відчуження та продаж активів</i>	Необмежений термін	П	П	П	П	П	Д

Примітка.

*Д – державний; П – приватний; Д/П – державний/приватний.

**Будівництво – Володіння – Передача (Build-Own-Transfer (BOT) – структура приватного сектору отримує франшизу на фінансування, будівництво та експлуатацію об'єкту (а також на стягнення сплати за користування) на певний період, після закінчення якого право власності повертається державі.

***Будівництво – Володіння – Управління (Build-Own-Operate (BOO) – приватний сектор фінансує, будує, володіє та експлуатує споруду або надає послугу на основі безстрокового володіння або оренди. Державні обмеження встановлюються в оригінальному контракті, шляхом функціонування постійної регулюючої системи.

Ще однією поширеною формою партнерства державного і приватного секторів є державно-приватні компанії. Участь приватного сектора в капіталі державного підприємства може передбачати акціонування (корпоратизацію) і створення спільних підприємств. Ступінь свободи приватного сектору в прийнятті адміністративно-господарських рішень визначається в такому випадку його часткою в акціонерному капіталі. Чим менша частка приватних інвесторів у порівнянні до держави, тим вужчий спектр самостійних рішень вони можуть приймати без втручання держави [5].

У 2016 р. на засадах державно-приватного партнерства було реалізовано 186 проектів, з них укладено 153 договорів концесії, 32 договір про спільну діяльність та 1 договір державно-приватного партнерства (табл. 4) [3].

Таблиця 4.
Форми реалізованих проектів на засадах ДПП в Україні в 2016 році

Область	Форми ДПП			Разом
	Концесія	Спільна діяльність	Договір ДПП	
Вінницька	0	0	0	0
Волинська	0	0	0	0
Дніпропетровська	0	0	0	0
Донецька	3	4	0	7
Житомирська	0	1	0	1
Закарпатська	3	1	0	4
Запорізька	6	0	0	6
Івано-Франківська	1	1	0	2
Київська	10	0	1	11
Кіровоградська	0	1	0	1
Луганська	1	0	0	1
Львівська	3	1	0	4
Миколаївська	14	1	0	15
Одеська	0	14	0	14
Полтавська	109	4	0	113
Рівненська	0	0	0	0
Сумська	0	0	0	0
Тернопільська	0	2	0	2
Харківська	1	0	0	1
Херсонська	1	1	0	2
Хмельницька	1	0	0	1
Черкаська	0	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0
Чернігівська	0	1	0	1

Разом	153	32	1	186
-------	-----	----	---	-----

Сферами застосування ДПП в Україні є збір, очищення та розподілення води (30 проектів), виробництво, транспортування і постачання тепла (6), будівництво та експлуатація автострад, доріг, мостів, шляхових естакад, тунелів, морських та річкових портів та їх інфраструктури (16), туризм, відпочинок, культура та спорт (1), пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (1), оброблення відходів (112), виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (5), управління нерухомістю (2) та інші (13).

Проект модернізації окремих складових системи теплопостачання в рамках державно-приватного партнерства, м. Малин (Житомирська область)

Метою Проекту є:

1. Покращення показників енергоефективності та зменшення споживання енергоресурсів бюджетних будівель.
2. Вирішення проблеми бюджетного фінансування.
3. Технічна модернізація системи теплопостачання і, як наслідок, зниження вартості комунальних послуг.
4. Зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища.

Об'єктом ДПП є котельня в м. Малин, Житомирської області. Котельня перебуває у комунальній власності і забезпечує теплом об'єкти бюджетної сфери:

- загальноосвітня школа № 1 (960 учнів та 105 вчителів);
- загальноосвітня школа № 2 (549 учнів та 39 вчителів);
- дитячо-юнацька спортивна школа (174 учня).

Таблиця 5.

Порівняння базових оцінок із залучення приватного партнера та без його залучення

Економічні показники	Базова оцінка ефективності проекту, враховуючи ризики, які покладає на себе Державний партнер (без залучення приватного партнера)	Базова оцінка ефективності проекту, враховуючи ризики, які покладає на себе Приватний партнер (з залученням приватного партнера)
<i>Ставка дисконтування</i>	14,3 %	14,3 %
<i>Чиста Приведена Вартість (NPV)</i>	32,346,23	1,057,076,82
<i>Індекс прибутковості (PI)</i>	1,0	1,5
<i>Внутрішня норма рентабельності (IRR)</i>	14,6 %	25,6 %
<i>Простий термін окупності (PP)</i>	4,29	3,75
<i>Дисконтний термін окупності (DPP)</i>	4,18	3,72

З даних таблиці 5 видно, що інвестиційний проект із залученням приватного партнера буде привабливішим, оскільки чиста приведена вартість є більшою. Проект виходить на окупність з 7-го року (без урахування вартості капіталу) і враховуючи дисконтний термін окупності бачимо, що договір ДПП, з метою створення привабливості для приватних інвесторів, варто заключати на термін не менше 10-15 років. В даному проекті державна підтримка не передбачається.

Форма здійснення ДПП – *договір про спільну діяльність (інвестиційний договір)* передбачає спільні дії приватного партнера та державного партнера щодо модернізації об'єкту теплопостачання, який працюватиме на більш вигідних умовах ніж попередній. Договір укладається між Міськрадою та Приватним партнером, передбачає розподіл обов'язків, направлених на досягнення спільної мети – модернізації (переоснащення) та експлуатації об'єкта. Договір передбачає обов'язок приватного партнера забезпечити інвестування нового обладнання та управління переоснащеним об'єктом теплопостачання, надання послуг із теплопостачанням бюджетним установам.

Крім того договором передбачено обов'язок Міськради забезпечити фінансування витрат бюджетних установ, затвердження інвестиційних програм та затвердження економічно обґрунтованих тарифів, відповідно до законодавства, доступ приватного партнера на територію об'єкту, надання йому можливості здійснити встановлення нового обладнання та управління ним, в тому шляхом сприяння укладенню між приватним партнером і комунальним підприємством (яке зараз управляє об'єктом теплопостачання) іншого договору про спільну діяльність який, відповідно до основного договору, регулює співробітництво приватного партнера із комунальним підприємством для забезпечення виконання основного договору. Співробітництво передбачає розподіл відповідальності, порядок використання майна, та доходів. Створене майно по закінченні договору може переходити у власність громади. Договір про спільну діяльність між Міськрадою і приватним партнером укладається шляхом проведення конкурсу у відповідності до Закону України «Про державно-приватне партнерство».

Отже, проект на базі комунального об'єкту з теплопостачання в м. Малин доцільно впроваджувати у формі державно-приватного партнерства з огляду на наступні чинники:

- проект передбачає довгострокове надання послуги аналогічної (або вищої) якості на користь об'єктів комунальної власності м. Малин за нижчої ціни, що зумовить раціональніше використання бюджетних коштів та полегшить бюджетну ситуацію в місті;

– застосування альтернативних видів палива (що вироблятимуться з відходів лісгосподарської та сільськогосподарської діяльності) дозволить не тільки знизити ціну тепла, а і покращити екологічну ситуацію, забезпечити розвиток альтернативної енергетики, раціональніше використовувати локальні ресурси в рамках дотримання пріоритетів державної політики;

– приватний партнер (обраний на конкурсі) володітиме достатніми фінансовими ресурсами, досвідом та експертизою для надання якісної та своєчасної послуги при менших затратах;

– інвестиції, внесені приватним партнером, покращать економічну ситуацію в місті та області, продемонструють шляхи раціональнішого використання ресурсів;

– уникнення бюджетного фінансування капітального будівництва та реконструкції об'єктів теплопостачання надасть якісні шляхи для розвитку сектору із залученням приватних операторів.

Підсумовуючи відмітимо, що публічно-приватне партнерство є ефективним та перспективним інструментом економічного і соціального розвитку на регіональному та місцевому рівні, засобом залучення коштів у проекти, де державні та місцеві органи влади намагаються зберегти контроль та налагодити співпрацю з інвесторами. Під час такого співробітництва між державою і суб'єктами господарювання досягаються кращі техніко-економічні показники та результати господарювання, ефективніше використовуються державні ресурси і комунальне майно. PPP є доцільним для розвитку та забезпечення нормального функціонування суспільно значущих об'єктів, експлуатація яких потребує значних бюджетних коштів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, механізм публічно-приватного партнерства, як одна з форм взаємодії держави та приватного сектору економіки, широко використовується у країнах із розвинутою ринковою економікою. Співпраця між державним і приватним секторами економіки дає можливість отримати бажаний рівень ефективності під час реалізації важливих для всієї країни масштабних проектів. Перспективами подальших досліджень є аналіз ефективності здійснення публічно-приватного партнерства та визначення ризиків з метою їх управління.

Список використаної літератури.

1. Закон України «Про державно-приватне партнерство [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20120803>

2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://urist-ua.net/кодекси/цивільний_кодекс_україни/

3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://me.gov.ua>

4. Концесія як форма державно-приватного партнерства: сутність, переваги і недоліки застосування [Електронний ресурс] / Д.В. Попович // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 1 (17). – С. 49-53. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n1.html>

5. Підготовка та реалізація проектів публічно-приватного партнерства: Практичний посібник для органів місцевої влади та бізнесу / С. Грищенко – К., ФОП Москаленко О.М., 2011. – 140 с.

6. Практичний посібник з підготовки техніко-економічного обґрунтування та застосування методики проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https:// http://ppp-ukraine.org/wp-content/uploads/2015/03/PracticalGuide.pdf](https://http://ppp-ukraine.org/wp-content/uploads/2015/03/PracticalGuide.pdf)

7. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку / Ю.С. Залознова, Н.В. Бутенко, І.П. Петрова // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 2 (44). – С. 21-28.

8. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62-86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2010_4_8

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On public-private partnership", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17/ed20120803>

2. The Civil Code of Ukraine, [Online], available at: https://urist-ua.net/кодекси/цивільний_кодекс_україни/

3. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, available at: <http://me.gov.ua>

4. Popovych, D.V. (2015), "Concession as a form of public-private partnership: the essence, advantages and disadvantages of application", *Ekonomika: realii chasu. Naukovyi zhurnal*, vol. 1 (17), pp. 49-53, [Online], available at: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n1.html>

5. Hryshchenko, S. (2011), *Pidhotovka ta realizatsiia proektiv publichno-pryvatnoho partnerstva: Praktychnyi posibnyk dlia orhaniv mistsevoi vlady ta biznesu* [Preparation and implementation of public-private partnership projects: Practical guide for local authorities and business], FOP Moskalenko O.M., Kyiv, Ukraine, p. 140.

6. *Praktychnyi posibnyk z pidhotovky tekhniko-ekonomichnoho obgruntuvannia ta zastosuvannia metodyky provedennia analizu efektyvnosti zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva* [Practical Guide to Preparation of Feasibility Study and Application of a Methodology for Analyzing the Effectiveness of Public-Private Partnership], [Online], available at: [https:// http://ppp-ukraine.org/wp-content/uploads/2015/03/PracticalGuide.pdf](https://http://ppp-ukraine.org/wp-content/uploads/2015/03/PracticalGuide.pdf)

7. Zaloznova, Yu.S. Butenko, N.V. and Petrova, I.P. (2016), "Public-Private Partnership in Ukraine: Status, Problems and Development Prospects", *Ekonomichniy visnyk Donbasu*, vol. 2 (44), pp. 21-28.

8. Zapatrina, I.V. (2010), "Public-Private Partnership in Ukraine: Prospects for Implementation of Infrastructure Projects and the Provision of Public Services", *Ekonomika i prohnozuvannia*, vol. 4, pp. 62-86, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2010_4_8

Стаття надійшла до редакції 20.02.2018 р